

URIESIULU

cu ochiu in frunte

(*Polyphemos cu Hermes Polymelos si Odysseus,*)

si

URGA MURGA

(*Hermes Demiurgos si Mercurius,*)

dóue poveste populari,

prelucrate si provediute cu explicatiuni pré interesante, pentru poporu si pentru invetiati,

de

Dr. AT. M. MARIENESCU.

~~~~~  
Editur'a Albinei.

(NB! A se vedé avisulu in dosu!)

—————  
Pesta 1874.

In tipografi'a lui Emericu Bartalits .

URLESTUUL

on ochin in Vento

Impressione della Tipografia di Venezia

URGA MURGA

(Materia Dantesca di Alcantara)

due tavole popolari

presso la tipografia di Venezia per ordine  
della tipografia di Venezia

Dr. AT. M. MARINISCU

Edizione Alcantara

(con 4 tavole popolari in bianco)

Vente 1874

in vendita in Venezia

## Uriesiulu cu ochiu in frunte.

### I.

A fost odata unu omu, si a avutu trei feciori si o turma mare de oi, si si-a tramisu feciorii cu oile la campu sè le pascu, si candu au plecatu feciorii, tat'a li-a disu : „Mei ! sè vi spunu ceva, si sè me ascultati. Dacu ve striga cineva nóptea, sè nu-i raspundeti, càci va fi reu de voi.“

„Bine“, disera feciorii, si s'au dusu cu turm'a, si o pascura diu'a si nóptea pre campu si prin padure.

Abiá trecura câteva dile, si intr'o nópte audira unu glasu puternicu strigandu : „Mei feciori !“

Celu mai teneru dise : Aid' sè-i raspundemu !“ éra celu mai mare i grai : „Au nu-ti aduci a minte de aceea ce ni-a spusu tatalu nostru, cà dacu ne striga cineva nóptea, sè nu-i raspundemu ?!“ Si la aceste vorbe tacura toti trei.

Abiá trecu câtu-va timpu, si éra se audi giasulu puternicu : „Mei feciori !“

Celu mai teneru dise a dóu'a óra : „Aid sè-i respundemu !“ Si atunci celu medilociu aducendu-i a minte de svatulu tatalui loru, lu-oprì sè respunda.

Mai trecù câtu-va timpu, si se audi a trei-a óra glasulu puternicu ; „Mei feciori !“ si celu mai micu i response : „Éca-ne ! aci suntemu !“

Atunci omulu cu glasulu puternicu delocu grabì la ei, si li se aretà la focu unu uriesiu cu ochiu in frunte , si li porunci : „Alegeti-mi berbecele celu mai mare si mai grasu, si frigeti-lu, càci am fóme !“

Feciorii, candu-lu vediura, se spariara, si acuma pricepura svatulu tatalui loru, si tremurandu de frica, i-au friptu berbecele celu mai bunu.

Uriesiulu se asiedià diosu langa focu, ca sè manance, si feciorii nici nu bagara séma pana ce uriesiulu sè inghiti berbecele.

Uriesiulu atunci se sculà, si li porunci : „Adunati turm'a si o menati dupa mine !“

Feciorii clatinara din capete , si disera celui mai micu : „Vedi ce ni-ai facutu !“ si apoi sculandu-se menara turm'a dupa uriesiu, carele mergea in curtile sale.

Curtile erau incungiurate cu ziduri mari ; feciorii bagara turm'a inlaintru, éra



urieiulu inchise pòrt'a, si o incuià cu unu lacatu câtu capulu de mare, si li dise : „Lasati turm'a si veniti dupa mine!“ Si urieiulu intrà in casa, éra cei trei frati intrara dupa elu.

## II.

Candu intrara in chilia, fratele celu mai mare dede „buna-sér'a“, éra urieiulu respunse : „bunu vei fi tu asta séra de cina!“

Dupa aceea celu medilociu dise : „buna-sér'a“, éra urieiulu i respunse : „bunu vei fi tu mane-séra de cina.“ In urma si celu mai micu dede „buna-sér'a“, éra urieiulu respunse : „bunu vei fi tu poimane séra de cina!“

Feciorii pecurari priviau infricosiati unulu la altulu, si se vedeau inchisi in curtile urieiului.

Urieiulu atunci facù unu focu mare, puse o caldare mare cu apa pre focu, si li porunci : „eu me punu sè me culcu, dar' voi sè me sculati, candu va ferbe ap'a?“

Foculu ardea, ap'a ferbea, si fratii pecurari sculara pe uriesiu. Acest'a de locu puse man'a pe celu mai mare, si luandu-lu de picioare, i sparse capulu de paretu, apoi lu-aruncà in apa, lu-ferse si lu-mancà.

În alta di, uriesiulu éra puse caldarea cu apa pre focu, li porunci ca sè-lu scóle candu vá ferbe ap'a, si candu s'a sculatu, a fertu pe celu medilocíu, si l'a mancatu.

Celu mai micu aflandu pre acolo o cratitia, (herbeica,) luà unsóre de pre ap'a, in carea s'au fertu fratii lui, o bagà in cratitia, si o ascunse.

A treia di, pre la chindia, uriesiulu éra puse caldarea cu apa pe focu, si-i porunci, ca sè-lu scóle candu va ferbe ap'a.

„Bine!“ respunse elu, si candu vediù cà uriesiulu a adormitu, puse cratiti'a cu unsóre pre focu, si candu unsórea frigea mai tare, luà cratiti'a de tórta si turnà unsórea in ochiulu din mediulu fruntii uriesiului, si-lu orbì de totu.

Uriesiulu se tredì, si ca turbatu sari ca sè-lu prinda. —

### III.

Uriesiulu cu manile intinse pipaiá dupa fecioru, dar' acest'a se retragea din naintea lui, si avendu nuci in glug'a dela cabanitia, le aruncá indereptulu uriesiului, ca sè créda, cà e la spatele lui, si acest'a se aruncá in aceea parte, si nepotendu-lu prinde, urlá de ne-casu, de se cutremurau paretii.

Prin acésta violenía, feciorulu strabatusé pan' la usia, si esindu aruncà de nou nuci in prejm'a usiei, éra uriesiulu grabi catra usia si nepotendu pune man'a pre elu, de manía scóse usi'a din tietieni, si esì in curte.

Uriesiulu ciuliá, cà dóra lu-va audí, éra tenerulu, de frica, nu cutesá nici sè resuffe, ca nu cumva sè-i semta loculu si sè se arunce asupra lui, — dar uriesiulu ñu potea sè-lu simta, pentru cà oile balaiiau.

Uriesiulu se cugetà atunci, ca sè slobóda turm'a din curte, càci astfeliu va pune man'a pe fecioru, — si descuiandu lacatulu de pe pórtá, pipai óia dupa óia, si slobodi óia dupa óia afara, standu in mediloculu pórtéi.

Tenerulu vediendu acést'a, aflà cugetulu uriesiului, si taià berbecele cu bitiele cele mai marí, se imbracà in pelea de berbece, si amblandu in patru picioare sè bagá intre oi si asiá ajunse sè elu la pórtá, si uriesiulu pipaindu-lu, cunoscù cà e lan'a berbecelui celui mai bitiosu, si lu-lasà afara.

Tenerulu abia esì afara, pana sè strigà : „Acuma nu-mi mai poti face nemic'a !“

Uriesiulu candu audí, si-dede o palma peste frunte, si se simti pacalitu, dar' cuge-tandu la o violenía, de locu si-innecà manía,



si cu glasu dulce í grai: „Stâi tenere, cà am sè-ti spunu o vorba!“ Tenerulu nu i s'a incrediutu, ci a vrutu sè fuga, éra uriesiulu i mai dise: „Inca nime nu m'a pacalitu, dar' tu pentru mintea ta esti vrednicu sè-ti dau unu daru de pomenire! Éca aci anelulu de pe degetulu meu celu micu.“

Anelulu sclipiá, si tenerulu vediendu-lu se lacomi dupa elu, lu-luà si lu-puse pe degetulu seu, si anelulu incepù a strigá: „Aci sum, vina incóce orbule!“

Candu tenerulu audi acést'a, luà fug'a, éra usiesiulu curea dupa glasulu anelului, ce totu mai tare se stringea pe degetu, si acusi erá se puna man'a pe fecioru, carele ajunse la o apa mare de nu mai potea fugi, si vediendu primejdi'a mare se siliá sè scóta anelulu de pre degetu, dar' nu-lu potea si asiá si-taiá, degetulu cu anelu cu totu si-lu aruncá in apa; anelulu insa si din apa mai strigá: „Aci sum, vina incóce orbule!“

Uriesulu semti urm'a glasului, sari dupa elu, dara sari in ap'a mare si se innecá cu totulu, de numai valurile i mai aretau urm'a; éra tenerulu sí-a strinsu turm'a, si a dusu cu sine si turm'a uriesiului, si a ajunsu la cas'a parintésca, povestindu ce au patitu toti trei fratii, pentru cà s'au respunsu nóptea. Si elu,



tenerulu, traiesce si adi de nu va fi moritu de atunci —

## Essemplariale si diferintiele.

1. Acésta poveste s'a publicatu in fói'a „Ausland,“ Nr. 30 din 1856.

2. J. K. Schuller o republicà in „*Einige merkwürdige Volkssagen der Romanen,*“ Hermanstadt 1857, p. 10, sub numele : „Der überwundene Riese.“ (Uriesiulu devinsu.) O publicà ca poveste romana, si la p. 21 vorbesce de ea ca de poveste eminentminte romana.

3. Unu esemplariu dela avocatulu Simeonu *Mangiuca*, carele a invetiat'o in satulu nascerei sale, Brosteni, langa Oravitia, fiendu inca copilu.

4. Unulu dela *Ioane Cojanu*, tramisu prin dlu *Ioane Metianu*, protopopu in Zernesti.

5. Altulu dela *Ioane P. Ivascu*, parochu in Goruia, comitatulu Carasiului.

Diferintie am aflatu in cele dóue din urma. Aci alaturu esemplariulu dela *I. Cojanu*.

Au fostu odata 3 copii, si s'au dusu se se bage slugi si s'au pusu se pazésca oile la campu. Ei si-au facutu stau'a langa drumu. si câti ómeni trecura pre acolo, toti mancara

din stana; dar' li s'a gatatu pasiunea, si au trebuitu sè se duca cu oile la munte printre paduri.

Aci a venitu Mam'a-padurii, si i-a imbiatu, ca sè se culce in curtile ei, si copiii si-au bagatu turm'a in curtile ei, si candu au fostu cu totii inlaintu, mam'a-padurii a pusu o pétra mare la usia, ca ei sè nu mai póta esi

Dupa aceea Mam'a-padurii a taiatu pe celu mai mare si l'a friptu si pusu pre mésa, apoi a taiatu pre celu midilociu si l'a friptu si pusu pre mésa, si ii a mancatu. Celu mai micu vediendu acést'a, a lovitu pre Mam'a padurii peste facia de i-au saritu ochii, si a orbitu.

Mam'a padurii a luatú pétr'a dela usia, si a sloboditu oile afara din curte, éra feciorulu s'a imbracatu in o pele de óia si a esitu cu oile, si candu Mam'a padurii a pusu man'a si pre elu, a disu: „Ast'a-i bel'a cea mai grasa,“ dar copilulu, dupa ce a scapatu, i-a strigatu: „Banu e bel'a cea mai grasa, ci sum eu! — Éra Mam'a - padurii i-a disu: „pre tine copile, am vrutu sè te daruiescu, sè-ti dau unu anelu!“ Si scotiendu anelulu de pre degetu i l'a datu.

Anelulu de locu incepù a grai, de pre degetulu copilului: „Incóce, órba!“ si

mam'a-padurii mergea totu catra copilu, si acést'a candu vedea, cà o sè-lu prinda si-a taiatu degetulu cu anelu cu totu, si l'a aruncatu intr' unu lacu mare, si anelulu strigà si de aici: „Incóce, órba!“ Si mama-padurii a saritu dupa elu, si s'a innecatu in lacu. —

In esemplariulu dela Ivascu, unu omu betranu, innaintea mortii, a disu catra feciori, cà dupa ce-lu vor ingropá, in trei nopti sè nu se respunda, daca ii vá strigá cineva. Uriesiulu vine in a treia nópte la ei, si manca trei berbeci etc. apoi esemplariulu trece la alta plésa de poveste cu uriesi, intrecandu-se in mintiuni, si celu mai micu ucide pe uriesiu.

## Povestea acést'a la Homern.

Homeru (Convers. Lex. Brockhaus) a traitu cu vr'o 900 de ani inainte de Cristosu si e privitu de poetulu celu mai mare alu timpului vechiu, bá dóra in specialitatea s'a neintrecutu si pana adi in epepeiele sale: „*Odisea*“ si „*Iliad'a*.“

Povestea nóstra e cuprinsa in *Odisea*, cantulu IX, incependu dela versulu 160. Voiu publicá aci cam in estrasu partea acést'a din cantu:



Odiseu, cu 12 luntri si ortaci, a plecatu pre mare si a vediutu tiér'a Ciclopiloru, si candu a ajunsu la tiermure, (v. 181.) vediura o gaura de stanca, boltita si umbrita de tufe de lauru, unde sér'a se asiediara multe oi si capre. Imprejuru erá ziditu cu petrii mari si bradi.

Acì locuiá unu omu de marime uriesia, carele singuru si-pascea turm'a, si nu se mestecá cu nime, ci cugetá la fapte rele (v. 189). Erá asemenea vervului cu paduri a délului inaltu, carele stetea singuru (v. 192) si elu se chiamá Polyphemu.

„Eu“ — dice Odiseu — „cu 12 insi alesi ajunseramu la pescera, dar' uriesiulu nu erá acasa, càci se duse sè si pasca turm'a, (215), si noi intráramu in pestera; — aci vediuramu cosiare de casiu imprejuru, si mnei si iedi in staulu, si vasale pline cu lapte; noi mancáramu casiu si sacrificáramu pana vine uriesiulu cu turm'a(v.232).“

Elu veniá cu o sarcina mare de lemne uscate, si candu le aruncà, pocni pester'a, si noi de frica ne-am ascunsu intr' unu coltiu. Oile ce avea sè le mulga, le manà in laintru, si berbecii si tiapii ii lasà afara, si puse o stanca grozava la pórtá, (v. 240), ce nu ar fi incaputu pe 22 cara.



Acuma mulse oile si caprele, si aplecà  
mnei sè suga, apoi aprindiendu foculu ne  
vediù (250.)

Elu intrebà : „Cine sunteti, strainiloru?“  
Si noi ne cutremuraramu de glasulu lui celu  
poternicu si de monstruositatea lui ; inse eu  
(Odiseu) i-am respunsu : „Noi suntemu A-  
chai, dela tiermii Troiei, si de viscoli mari  
amu ajunsu pe aci, ventulu ne-a menatu dupa  
voi'a lui Zeus (v. 262.) Noi te rogàmu, ca sè  
ni dai daruri, si ce se cuvine strainiloru, (ospè-  
tiloru,) temendu-te de diei!“

„Nebunu esti, candu mi-dici sè me temu  
de diei ; càci Ciclopii, (uriesii cu unu  
ochiu in frunte,) nu se temu de Zeus tunato-  
riulu, nici de ceialalti diei, càci noi suntemu  
mai tari, si anim'a mea nu semte mila pentru  
voi. Unde e luntrea ta?“ (v. 280.)

„Luntrea mea e sparta,“ dise Odiseu ;  
„eu cu acestia, abiá am scapatu!“

Uriesiulu nu dice nimic'a, ci intinde  
man'a spre duoi ortaci, si ii apuca ca pe nesce  
pui si dà cu ei de pamentu de li sarira crerii  
din capu ; rupe bucata dupa bucata din ei, si  
ii mananca ; apoi mai mananca si pe alti trei ;  
fara ca sè aléga osu — de matie, si mai beu  
lapte ; apoi se culcà pe langa turma (v. 296.)

„Mi-veni sè me ducu,” dice Odiseu, „si sè-i strapungu maiulu, (ficatulu,) inse noi nu am fi potutu miscá stanc'a dela pórt'a, si am fi peritu la elu.“

In reversatulu dioriloru uriesiulu face focu, mulge turm'a, apléca mneii, si apuca éra pe duoi insi si ii manca de dejunu ; apoi mena turm'a si éra pune stanc'a la pórt'a, si suie turm'a la délu, fluerandu. (v. 316).

Langa staulu stetea busduganulu uriesiului, unu trunchiu de arbore, mai asiá de lungu casi elu.

Atunci cu ortacii remasi lu-cioplrámu, si ascutirámu, ca unu paru, si lu-puseramu in flacar'a de focu, si l'am ascunșu cu cuge-tulu, ca — déca adórme uriesiulu, sè-i bagámu parulu in ochiu (340.)

Uresiuulu vine, inchide pórt'a, mulge turm'a, mai apucá pe duoi insi, si ciná (345.) Astfelu mancá pana acuma pe siepte insi.

Atunci eu me apropíai, si i dedui unu pocalu de lemnu cu vinu rósiu, elu beú si mai cerú, si i turnasemu de trei ori, si me intrebá cum me chîama? eu îi respunsei : „Nime.“ „Nime,“ — dise uriesiulu, „pre tine te mancu mai pe urma, acést'a sè fia darulu pentru ospetare.“ (V. 370.)

Vinulu începù a-lu ameti, si se trènti la pamentu. Eu si cu duoi ortaci puseràmu parulu in focu de apucà flacara si astfeliu ardiendulu lu-bagaramu in ochiulu lui, éra eu lu-mai intorsei ca unu sfredelu, de sangele curgea caldu pre langa noi.

Elu începù a urlá grozavu, de resunau stancele, (V. 395,) si scóse parulu din ochiu, si-lu aruncà departe, éra noi fugiramu si ne ascunseramu.

Uriesiulu strigá pe Ciclopi, carii venindu in pestera, intrebara cà ce i s'a intemplatu, si elu a respunsu: „*Nime* m'a ucísu cu insielatiune si nu cu taría!“ Si Ciclopíi audindu de „*Nime*“ s'au re'torsu.

Atunci uriesiulu pipaindu cu manele, puse stanc'a dela pórtá la o parte, elu se asicdiá in medilocu, (417) ca sè lase afora óia dupa óia, si sè puna man'a pre „*Nime*,“ si ce-alalti.

Odiseu vediendu berbecii mari cu lan'a tufósa, a legatu câte trei laolalta, si celu din medilocu ducea câte unu ortacu alu seu. — Odiseiu si-a alesu unu berbece mare si-a inclestatu degetele sub lan'a de pe spate, si s'a ascunsu sub fólele lui lanosu. (V. 434.)

Ciclopulu pipaiá spatele fiacarui berbece, si ortacii au scapatu afara. (v. 440.) Candu mergea si berbecele celu mai mare cu Odiseu,



greu de lana, uriesiulu dise: „Cum vine berbece, de tu mergi asiá la urma, candu tu mergeai totu nainte? Dóra cà ochiulu stepanului te-a superatu asiá de tare? — Dar *Nime*, cu greu va scapá de sórtea sa,“ si lasà berbecele sè ésa (v. 461.)

Candu eram indepartatu de ocolu, m'am desfacutu de berbece, mi-am deslegatu ortacii-si delocu am menatu berbecii la luntre, éra eu, (Odiseu,) am strigatu: „Uriesiule! man casi pe ortacii mei, dar' si tu o patisi, te batù Zeus!“ (v. 479.)

Uriesiulu, de manía rupse vervulu délului, si-lu aruncà dupa luntre, dar-lu aruncà mai departe, si valurile mării impinsera luntrea éra la tiermure. Toti ne puseramu la vensie, si menaramu luntrea.

„Mei uriesiule“, — mai strigà Odiseu — „daca te intréba cineva de ochiu, sè spun cà te a orbitu Odiseu, resipitoriulu de orasia, feciorulu lui Laertes din Ithaca.“ (505).

Uriesiulu dise: „Vai! me ajunse sórtea ce-mi presvestea profeti'a vechia. Aci a fostu profetulu Telemos, carele mi-a prespusu tóte ce ai facutu, si cà de man'a lui Odiseu voiu orbì. Odisee, ca sè-te potu ospetá ca pe unu óspe, ren-tórna la mine.“ (517.) Inse Odiseu mai dicendu-i câte ceva, s'a indepartatu.



## ESPLICATIUNI.

I. K. Schuller aréta asemenarea între povestea nóstra si între acestu cantu alu lui Homeru, inse nu se demite in explicatiuni.

Pentru mine, e o satisfactiune mare si singura aretarea asemenării, dovedindu-se ce am disu mai nainte de a sci de essistinti'a carticelei Dlui Schuller, si anume cà in povestile nóstre sunt traditiuni religionarie mitologice de 2000, 3000 de ani!

Mai nainte de a esplicá povestea nóstra, sè vedemu ce insémna Odiseu si Polyphemu?

### O d i s e u .

Odysseos purcede din *ὀδύσσω, ὀδύσσομαι* (eu me maniu, me turburu, invidiediu.) — (Griech.-Deutsches Wörterbuch C. F. Rost.) Odiseu la Dori s'a numitu Olysses; de aci la Romani Ulysses. — (Andeutungen eines Systems der Myth. F. Nork p. 212) Odiseu în Iliad'a a II 278 se numesce „Maniosulu,“ in Odisea XV. 442 „devastatoriu de orasia.“

Odiseu e unu predicatu, connume de a dieului Hermes, la Romani Mercuriu, — càci dieii, sub diferite predicate, aparu ca diei, séu persóne deosebite.

Odiseu e maniosu, pentru cà fiindu Hermes, acest'a conduce pe morti in lumea de diosu, si pentru acest'a e si devastatoriu de orasia, adeca Necropompos, si Ptoliporthes, — si e

si Fluerasiu, pentru că la impropatiuni se dice in flueru. Ulises la Romani inca are asemini calități, elu inca scobóre in lumea de diosu, la Avernu, cetatea oraculului de mórte. (Lyc. XXII. 704. Diodor IV. 22. Nork. p. 145, 211, 212.)

Hermes, cu predicatulu Krioforos, (pur-tatoriu de berbece,) e Odiseu candu scapa prin berbece din pestera — si acést'a, mitologicesce insémna candu Hermes = Mercuriu = planet'a e sub constelatiunea, adeca zodi'a berbecelui e simbolulu primaverei. Hermes s'a amorisatu de Polymele, fét'a cu multe oi, avuta de oi, si Hermes insusi se numesce Polymelos = avutu de oi, adeca oiariu, pecurariu.

Hermes se dice oratore, vicleanu si solulu dieiloru; asiá Odiseu e vorbitoriulu si vicleanulu la Polyphemu, — si Odiseu e solu la curtea lui Antenor, (Il. III. 203,) adeca Poseidon Antaus, carele e Aquarius. (udatoriulu; in zodiacu. (Nork p. 214. Preller Gr. Mith. I. 307. 326.)

Tat'a lui Odiseu e Laërtes, mam'a sa e Anticlea, si nascerea lui se pune pe insul'a Ithaca in marea ionica; muierea lui e Penelope, fét'a lui Icariu. Odiseu ca copilu, (pentru că Hermes e teneru,) se duce cu 12. luntri in contra Troiei, si dupa ce a pradat'o, Neptunu se mania si-lu retacesce pre Mare, pentru că a orbitu pe Polyphemu, fiulu lui Neptunu. (Myth. aller Nationen, Vollmar p. 1055.)

## P o l y p h e m u .

*Πολύφημος* insémna 1) locu de unde se audu multe glasuri, 2) avutu de cantece, 3) despre ce se vorbesce multu (Dic. Gr. Germ. Rost.)

Celu cu multe glasuri, der Vielstimmige (Reinhardt Suchier in Ovidiu Meth. XIV. 180); de parte ragetoriu, der Weitbrüllende, (Preler Gr. Myth. I. p. 489). —

Polyphemu a fost Ciclopu. Kiklos insémna cercu, róta, rotundu; kiklopoio, eu rotundedi, formedi unu cercu, ciclopu e ochiu rotundu, celu cu ochiu rotundu. Mai toti cicloprii au ochi rotundi, séu in mediloculu fruntii unulu, — séu de asupra de ceialalti doi omenesci unulu in mediloculu fruntii.

Tat'a lui Polyphemu e Neptunu, dieulu mǎrilor, cu Thoosa nimf'a, ce insémna de parte curetória, adec: P. e nascutu din Mare.

Cicloprii din Odisea sunt icónele de caractere a unei vietie selbatice, — ei sunt pentru acést'a cutesatori, giganti, nu sciú nemicu de dreptu, de Zeus, amicétia, ospetia. —

Tiér'a loru e o padure vechia, unde ei locuiescu câte unulu pre unu munte. Numai turme numeróse de capre si de oi mai inviédia acésta singuretate.

Ciclopi se numescu si calfele lui Vulcanu, dieulu de focu. —

Polyphemu e uriesiu, casi unu munte in padure, cu tonu poternicu, ingrozitoriu. Stance si arbori, oi si capre, sunt in prejurulu



lui, si se ocupa de a scóte afora si a mená in-  
laintru turm'a sa.

Fiindu tata-seu Neptunu, si mam'a sa  
Thoosa, Polyphemu e productu din Mare, e unu  
munte nascutu din Mare, e personificatiunea  
acést'a, si anume e Aetna, muntele vomatoriu  
de focu. Oile sunt nuorii de fumu, ce esu din  
crateru, gur'a muntelui vomatoriu. Ochiulu  
rotundu pe frunte e craterulu. (R. Suchier  
in Ovidu Meth. I. 159, XIV. 180.)

Caprele sunt icón'a cunoscuta a un-  
deloru, ce se redica intre stancele si  
ripele mării, încâtu tóta icón'a se póte privi  
de vast'a singuretate a naturei, de fenomenele  
apei intre stance. (Preller Gr. Myth. I. 488  
II. 458).

Ciclopul se strapunu in muntii vulca-  
nici ai pamentului, casi faurii dieului Vul-  
canu, deosebu in prejurulu Aetnei = munte  
vomatoriu de focu, casi Vulcanu in Sicilia,  
Italia de diosu, carea póte sè arete urmele cele  
mai evidenti despre revolutiuni neptunice,  
(de apa,) si vulcanice, (de focu,) a naturei si  
pamentului. (Preller I. p. 491.)

## A s e m e n à r i .

Pentru o combinare mai usióra, voi  
face unele asemenări intre povestea nóstra si  
a lui Homeru.

Uriesiulu cu ochiu in frunte e identicu  
cu ciclopulu vechiu dupa nume si natura.  
Numele uriesiului la noi a peritu, dar insu-



sirea lui a remasu in „glasu poternicu,” ce aréta pe Polyphemu, (multu glasuatoriu,) si ambii sunt mancatori de ómeni. —

In poveste se inchide pórt'a cu lacatu mare, pentru cà sunt curti intipuite; in Odisea — cu o stanca mare. In amendóue, uriesiulu face focu, si strobescó capetele la aceia, pe carii ii manca; — in Odisea ii manca neferti, in poveste — ferti in caldare, ce e mai frumosu, pentru cà caldarea e craterulu, gur'a Aetnei, muntelui vomatoriu de focu. —

In poveste lu-orbsce cu unsóre fripta, in Odisea cu parulu inflacaratu si mai sfredesce, de cure sange caldu, ce e mai frumosu, pentru cà aci e alusiune la lava.

In poveste, pecurariulu mai teneru si-aréta violen'á prin nuci, in Odisea prin imbiarea cu vinu; in amendóue uriesiulu se pune in pórt'a si slobóde oia dupa oia; in poveste tenerulu belesce berbecelul si se imbraca in piele, in Odisea se inclésta cu degetele in lan'a berbecelului. Destulu cà amendoi sub berbecel scapa, si in amendóue cei scapati dau de scire, cà sunt afara, si uriesiulu vrea sè-ii insiele chiamandu-ii indereptu.

Scen'a, cu anelulu, e adaugere pré frumósa a poporului nostru: nu numai cà a sustienutu materialulu si ideiele principali, ci a mai sè creatu ceva frumosu.

In poveste, uriesiulu cade in apa, in Odisea, uriesiulu arunca cu ctanc'a in apa; in amendóue se mena si turm'a lui Polyphemu; — Odiseu pune berbecii pe luntre, pecurariulu

romanu mena turm'a intréga, — acést'a in-  
sémna nuorii ce se departu de Aetna, si se  
redica sus pre ceriu.

In esemplariulu dela I. Cojanu e Mam'a padurii.“ I. Grim in Deutsche Mythologie, p. 321 dice, cà e greu de a trage linia demarcante intre uriesi si duchuri de padure. De aci, si din poveste se si vede, cà sunt cam de o natura, si nu e dara mirare, cà e inlocuita „Mam'a padurii.“

Numele pecurariului nu s'a sutienutu, daca nu se va aflá cumva in altu esemplariu, ce nu lu-cunoscu, — si trebue sè-mi esprimu parerea de reu, cà din cele mai multe povesti lipsesce numele eroului povestii.

Ei sunt 3 frati, apoi celu mai micu e eroulu. Dar din cele aretate e doveditu, cà pecurariulu celu mai micu din poveste e Hermes Krioforos, Hermes Polymelos.

Intr'o clasa nóua de povesti, am aflatu si numele lui Hermes la poporulu nostru, dar in alta calitate, anume ca architectu, si in viitoriu lu-voiu representá — Romaniloru.

Si pana la o pertractare generala despre uriesi, poporulu va aflá, cà acestia nu au traitu ca omeni nici candu in lume, ci ei insémna poterile si fenomenele naturei in personificatiuni, si astfeliu o superstitiune cade, si resare lumin'a adevेरului.

Oravitia, 5 nov. 1873.

Dr. At. M. Marienescu.

---

*Descoperiri mari.*

# U r g a M u r g a

(a XII-ea poveste populara.)

## I.

A fost odata o baba seraca, si avea unu copilu. De seraca ce erá, numai cu lucrulu maneloru se chraniá pe sine si copilulu: intr'o día a datu bani copilului, si i-a disu: „*Iá acesti trei bani, si-te dù la pitariulu, sè cumperi trei pani, ca sè nu fomàmu!*“

Copilulu a luat u banii si a plecatu, si cum a ajunsu afcra in ulitia, a gasitu nesce copii jucandu-se cu o *g rengósia*, si ii-a intrebatu: „Nu mi-ati vinde *g rengósi'a*?“ Copii au respunsu: „Ba vinde, déca ni dai unu banu pre ea!“ Copilulu babei atunci a datu unu banu, si primindu *g rengósia*, a bagat'o in sinu, si a plecatu la pitariu.

Pe drúmu a aflatu alti copii, jucandu-se cu unu *siórece*, si ii-a intrebatu: „Nu mi-ati vinde *siórecele*?“ — Ei au respunsu: „Ba da, déca ni dai unu banu pre elu!“ Copi-



lulu babei a platitu banulu, si luandu sióre-  
cele l'a bagatu in sinu si a plecatu la  
pitariu.

Candu erá aci aprópe, a datu de alti co-  
pii pe ulitia, cari prinsesera unu *puiu de*  
*sierpe*, si i faceau judecat'a, ca sè-lu omóre  
cu botele; copilulu babei ii-a intrebatu: „Nu  
mi-ati vinde mie puiulu de sierpe?“ si ei i-lu  
vindura cu unu banu; éra copilulu babei l'a  
bagatu in sinu, unde se judecá cu grengósi'a si  
cu siórecele; astfeliu copilulu s'a dusu a casa  
la mama-sa.

Mama-sa candu a auditu si vediutu, cà  
copilululu a datu toti banii pe cele trei bidi-  
ganii, l'a „vrivitu,“ (ocaritu,) si s'a neca-  
gitu, éra copilulu i-a respunsu: „Lasa mama!  
cà nu scii, óre nu potu fi bune si acestea de  
ceva in lume!“ Si a sloboditu grengósi'a si  
siórecele prin chilia, éra puiulu de sierpe l'a  
bagatu intr'o olcutia; se jucá in tóta diu'a  
cu elu, si ce avea de mancare, impartia  
cu elu.

La unu timpu a vediutu, cà sierpele  
cresce, încátu abia incapa in olcutia, si atunci  
l'a pusu intr'unu ciuberu; dar si aci a cres-  
cutu încátu a trebuitu sè-lu bage intr'o cada,  
si aci lu-hrania si se jucá cu elu. —



II.

Intr'o di sierpele a inceputu a siu-erá tare din cada, si copilulu babei de locu s'a dusu la elu si l'a intrebatu : „Dar de ce siueri asiá cu jale, dóra nu ti-am datu de mancare, câtu ti-e de lipsa ?“ — „Ba datu stapane !“ respunse sierpele — „ci mi-doru de tiér'a mea, si de cas'a tatalui meu ! si te rogu ca sè me slobodi a casa !“

„Apoi bine !“ — dise copilulu babei — „desi mi-e jale sè te slobodu, pentru cà multu m'am jöcatu cu tine, dar déca vrei sè mergi la cas'a tatalui teu, apoi dute !“

„Ca sè nu me ducu senguru, sè vini si tu cu mine.“ — dise sierpele — „cáci tat'a si mam'a au sè-ti resplatésca cu bine, pentru cà nu m'ai lasatu sè me omóre coptii si mai e hranitu bine, de am crescutu mare, sè me duci a casa ; — vino cu mine, cà nu-ti va paré reu !“

Copilulu babei l'a ascultat si au plecatu la olalta, si mergendu-mergendu pe cale, i-a disu sierpele : „Dóue lucruri am sè-ti spunu : antaiu, candu voiü ajunge acasá, si voiü povestí, cà ce bine mi-ai facutu, atunci tat'a si mam'a de bucuria cà me vedu éra, vor sarí la tine, ca sè te inghita, dar sè nu te sparii, pentru cà te vor inghiti, si te vor lape-

dă mai frumosu de cum ai fost ; a d'ou'a, ei te voru întrebá, cà ce ceri, cu ce sè-ti resplaté-sca bunetatea ce ai facutu cu mine, éra tu sè nu ceri bani nici alt'a nimicu, decâtu anelulu de auru ce-lu pórtá tat'a pe mana, pentru cà in cele din urma ti-lu va dá, si cu anelulu te poti fericí mai tare !“

„Dar ce sè sciu eu face cu anelulu de auru !“ — dise copilulu babei — „cà sum copilu seracu si nu-i de mine !“

„Chiar pentru cà esti seracu, ti-va prin-de bine“ — respunse sierpele — „càci déca vei întórce sér'a de trei ori anelulu pe degetulu teu si vei cugetá sè zidesci ceva, apoi aceea ce cugeti de locu se face inaintea ta , ce alt-cum numai mii de lucratori, si in multi ani potu face, — si alte dorintie de locu ti-se implinescu.“

Copilulu s'a bucuratu fórte, si mergendu in vorba ajunsera la o apa mare. Atunci sierpele se scuturà, si dintre soldii esira aripi ca la balauri, si dise : „Pune-te sub aripile mele, ca sè trecemu ap'a, pentru cà din colo e tiér'a imperatului balauriloru, si cas'a tatalui meu !“

Copilulu ascultà, se sui pe carc'a sierpelui, si trecendu ap'a mare, ajusera de vedura cas'a parintiloru sierpelui.

### III.

Ajungendu ei doi pana la usi'a casei, sierpele lasà pe copilulu babei afara, si elu intrandu in casa lu-cunoscù mama-sa si de locu lu-intrebâ, cà unde a siediuu atât'a timpu, éra elu i povestì tóta intemplarea si mam'a-sa cu bucuri'a a mai intrebatu : „Dar' unde este mantuatoriulu teu ?“ éra sierpele a respunsu : „Nu ti-lu potu aretá, pentru cà me temu cà-lu inghiti !“

— Bá nu ! dragulu meu ! respunse mam'a, si atunci sierpele deschidiendu usi'a bagà pe copilulu babei in casa, si mama sa de locu lu-inghitì de totu, dar' éra l'a vomatu mai frumosu de cum a fost.

S'a bucuratu atunci si tat'a sierpelui, si intrebâ pe copilulu babei : „Ce ceri dela mine, pentru cà ai purtatu grigia de puiulu nostru ?“ éra copilulu babei respunse : „Nu ceru nemica, si tat'a sierpelui lu-imbiià, ca sè cera ceva din avutieie sale, cà câtu cere i va dá ; si copilulu babei i dise : „Sè-mi dai dara anelulu de auru de pe degetulu teu !“

Tat'a sierpelui, candu audi de asiá ceva, tracnì din anima si se manià : „Dar' ce folosu poti avé tu de asiá anelu, cere bani multi si avutia, ca sè te hranesci pana traiesci !“



— Ba nu ! respunse copilulu babei —  
cà nu potu sè-ii ducu cu mine si me temu cà  
ii fura lotrii. Déca vrei sè-mi dai anelulu de  
pe degetu — bine, déca nu, me rogu sè me  
treceti indereptu in tiér'a mea !“

Tat'a sierpelui nu avù ce mai face, ci  
scóse anelulu de pe degetu si cu parere de  
reu lu-dede copilului babei, éra acest'a mul-  
tiemindu si-luà sanatate buna, si puiulu  
sierpelui lu-trecù indereptu peste ap'a cea  
mare. Candu ajunse copilulu babei de asta  
parte, cugetà sè-si cerce anelulu, ca nu cumva  
sè-i fia mintitu puiulu de sierpe ; lu-intórse de  
trei ori pe degetu si cugetà la o casa, si deo-  
data vedii o casa mandra inaintea sa, intrà  
inlaintu, se saturà si odihni si candu fù de  
plecare rentórse de trei ori anelulu in stang'a  
si perì cas'a din ochii lui.

Copilulu babei déca vediu, cà e asià,  
plinu de bucuria ajunse a casa la mam'a sa,  
pe carea a aflat'o superata, pentru cà a fostu  
parasita, — si feciorulu ei nici si-a stersu bi-  
ne pulberulu de caletoria, pana a si disu ma-  
mei sale : „Mama acuma am ajunsu verst'a de  
insuratu ; sè mergi la imperatulu si sè-mi pe-  
tiesci fét'a lui de sotia !“

Mam'a sa candu audi, sgamboià ochii la  
elu si gandì in sine : „Vai de mine, acest'a a

nebunitu amblandu prin tiere straine,“ si apoi i dise :

„Copile ! noi nu suntemu de o potriva cu imperatulu, ci alegeti tu alta fêta de sam'a ta !“

— Mie nu-mi trebue alt'a, de câtu fêt'a imperatului !

— Ên ia sam'a copile ! — i dise bab'a — câ de aude imperatulu de voi'a ta, apoi ti-ia capulu, pentru câ va crede câ vrei sè-i bat-jocoresci fêt'a !

Ba nu mama, eu me semtu vrednicu de ea, eu sciu ce sciu eu, si trebuie sè mergi sè mi-o petiesci, câ alta fêta nu-mi trebuie.

#### IV.

Bab'a nu a mai avutu pace vr'o câte va dile, feciorulu a totu manat'o la imperatulu, sè petiésca, si bab'a nu a cutesatu sè se duca de a dreptulu la imperatulu, ci a mersu intr'o nópte la feréstr'a imperatului, si a strigatu :

„Imperate sè-mi dai fêt'a dupa fetiorulu meu !“ si a fugitu acasa ; — éra imperatulu a auditu vorbele, a sarita din patu si s'a uitatu pe feréstra, ca sè véda pe cine vorbesce, inse nu a vediutu pe nime.

Copilulu nu avea stare, si bab'a a venit si a dóua nópte, si a strigatu éra, dar imperatulu nu a vediutu pe nime, si pentru

acést'a a pusu paditori pe nóptea viitória si a poruncitu, cà déca vine cine va sè strige la feréstra, sè-lu prinda si sè-lu aduca inaintea imperatului.

Éca, bab'a a venitu si a trei-a nópte, si candu a strigatu: „Imperate sè-mi dai fét'a dupa feciorulu meu“ — paditorii au prîns'o si dus'o la imperatulu, éra acést'a a ispitit'o despre tóte si in cele din urma imperatulu i-a disu: „Apoi bine baba numai sè spuni feciorului teu, ca sè vina la míne, sè-lu vedu cine e si sè vedu ce scie?!

Bab'a inspaimentata s'a dusu acasa, si cu frica a tramisu pe feciorulu seu la imperatulu.

Feciorulu de locu a plecatu, si a intratu la imperatulu; éra acést'a la intrebatu: Cum te chiama voinice?

„Urga Murga!“ respunse feciorulu cu cutesare.

— Dar' ce ai invetiatu in viéti'a ta, si ce esti? mai intrebà imperatulu.

— Sum zidariu! respunse copilulu babei.

Imperatulu candu audi, cà e zidariu si astfeliu de omu cere fet'a sa, se manià si i dise: „Atunci ti-voiu dá fét'a mea de socia déca peste drumu pana demanétia ti vei face casele asemeni cu a le mele, ca fet'a inca sè fia



aprópe de mine, cãci deca nu faci, ti-perdi capulu !“

— „Bine imperate !“ — rëspunse Urga Murga ! si s'a dusu. Si candu a ajunsu a casa l'a intrebatu mama-sa, cã ce a disu imperatulu, si elu i-a spusu, éra ea a tremuratu de frica, si a strigatu ; „vai de tine !“ — Nu te teme nimica, cã tóte le facu !“ — rëspunse feciorulu.

Candu s'a murgitu de séra, Urga Murga a inceputu de a întórce de trei ori anelulu de pe degetu in drépt'a si a ganditu, ca sè se faca peste drumu de imperatulu case mai frumóse, decãtu ale imperatului, si pana in diori tóte au fost gat'a. Bucatarés'a imperatului le-a vediutu mai nainte, si demanéti'a a cursu la imperatulu, ca sè-i spuna ; éra imperatulu necrediendu asiá ceva, i-a datu o palma, inse candu s'a uitatu pe feréstra a vediutu, cã casele lui Urga sunt mai frumóse, decãtu ale sale.

Manedi Urga s'a imbracatu frumosu si a mersu la imperatulu si a cerutu fét'a, éra imperatulu i-a disu : „Atunci ti-voiu dá fét'a mea de socia, daca pana demanétia vei face, dela casele mele pana la casele tale, podu de argintu si de auru, ca sè tréca fét'a mea peste

elú candu vine la mine, căci deca nu faci, ti-perdi capulu!“

— Bine imperate ! respunse Urga Murga, si candu a datu murgitululu de séra, a inceputu de a întorce anelulu pe degetu si a ganditu, ca se se faca podu de argintu si de auru, si s'a facutu, si bucatarés'a a spusu imperatului, că ce a vediutu ; éra elu nu a crediutu, pana nu s'a uitatu cu ochii. Si Urga Murga s'a imbracatu in haine si mai frumósu, si s'a dusu la imperatulu si a cerutu fét'a, dar imperatulu i-a disu : „Atunci ti-dau fét'a mea, deca pana demanetia vei face, pe langa podu de amendóue pàrtile, fantani argintite si aurite si pe langa ele paseri de argintu si de auru, ca se cante paserile in ele, candu vine fet'a mea in casele mele, că de nu, apoi ti-perdi capulu!“

— Bine imperate ! respunse Urga Murga, si s'a dusu.

Candu a fost in de catra séra, Urga Murga a inceputu a întorce anelulu pe degetu si s'a facutu tóte dupa porunc'a imperatului, si imperatulu le-a vediutu tóte gat'a, si s'a miratu. —

Si a venitu a trei-a di Urga Murga, imbracatu ca unu fecioru de imperatu si a cerutu fét'a, si imperatulu i-a dat'o, a facutu

ospetiu mare, si acuma s'a bucuratu, că are asiá ginere.

## V.

Dar fericirea lui Urga Murga nu a tie-  
nutu multu, pentru că muierea lui inca de  
mai nainte a fost indragita in imperatulu  
arapiloru, si acest'a mirandu-se de minunile  
ce le-a facutu Urga Murga i-a disu : „Lingu-  
siesce-te pe langa barbatu, si-lu intréba, că  
in ce i-sta poterea ?“

Muierea s'a luatu cu bine si lingusiri pe  
langa Urga Murga si l'a intrebatu, că in ce  
i-sta poterea de face asiá minuni, si elu nu-a  
vrutu sè-i spuna, — inse in cele din urma ve-  
diendu că ea lacrimédia pentru ne'ncrederea  
in ea, si creiendu că muierii sale i pôte spune  
— tain'a, i-a descoperitu poterea anelului de  
pe degetu.

Candu s'a innoptatu, si dupa ce Urga  
Murga a adormitu, a venitu imperatulu arapi-  
loru, si a intreat'o, éra ea i-a spusu tain'a, si  
elu o a invetiatu, ca sè-i fure anelulu pana  
dórme, si ea l'a furatu.

Atunci muierea cu dragutiulu seu, im-  
peratulu arapiloru, s'au svatuitu, ca sè fuga la  
olalta in ostróvulu mării, si sè mute casele  
lui Urga Murga acolo, si tienendu-se de ma-  
na cu arapulu a intorsu anelulu pe degetu,



si a ganditu, ca sè se afle ei in ostrovulu mării cu case cu totu, si cele de lipsa, si s'a facutu precum au granditu, si candu au fost ei in ostrovulu mării, arapulu avea frica, cà cineva va vedé casele si-i va aflá, a disu catra ea: „gandesce, ca imprejurulu caseloru sè se faca ziduri mari!“ si ea le-a facutu.

Urga Murga, candu s'a desteptatu din somnu, s'a aflatu éra in casuti'a sa seraca, — si-cautà iute anelulu, dar neaflandu-lu pe degetu, a priceputu, cà ce i-a facutu muierea necredintiósá, si s'a superatu fórte dimpreuna cu mam'a sa.

Vediendu gringósi'a si siórecele pe Urga Murga, cà câtu-i de superatu l'au intrebatu: „Stapane! de ce esti superatu?“ éra elu li-a descoperitu tóte si li-a disu: „De multu timpu ve chranescu si pe voi,ér mie inca nu mi-ati facutu nici unu bine casì sierpele!“

— „Nu ti-am facutu nici unu bine!“ — respunsera bidiganiele — „dar dóra ti-vom poté face!“

„Plecati dara si cautati“ — li dise stapanulu — „dóra veti dá de urm'a muierii, si veti aflá anelulu!“

Atuncia grengosi'a si siórecele au plecatu impreuna si au amirositu urm'a loru; si au mersu pana au ajunsu la mare, si aci a

luatu grengósia pe siórece in spate si au trecut peste apa in ostrovulu mării, si au aflatu aci zidurile cele mari, si i-au simtitu, că ei sunt in casele incungiurate.

Deci fiendu nópte nu au mai odichnit, ei au cautatu pe unde potu intrá in laintru, si siórecele a aflatu o crepatura pe sub pórt'a de la ziduri si a intratu in curte; si a rosu usia dupa usia, pana ce a intrat u si in chili'a, unde dormiá muierea cu imperatulu arapiloru. Siórecele s'a suitu atunci in patu, si vedindu că man'a ei cu anelulu erá sub cóst'a arapului, a sgariat'o usioru pe frunte, ca sè-si scóta man'a sè se scarpine, si muierea s'a scarpinatu si a adormitu éra; atunci siórecele i-a scosu anelulu de pe degetu, si luandu-lu in gura l'a dusu la grengósia, si i-a spusu cum sta tréb'a.

Grengósia s'a bucuratu, si pricependu căile siórecelui, a disu: „Acum e rondulu meu, ce sè me ducu la ei, si sè faci batjocura din ei!“ Si ea a intratu prin gaurele róse in usie si s'a suitu la ei in patu si ii-a mangitu si morcelitu pe amendoi pe fétia, si esindu la siórece, plecara indereptu, si ajunsera éra la tiermurii mării.

Aci incepura a se svatuí, că cine sè tréca anelulu peste mare, si remase ca siórecele

sè-lu duca, pentru cà elu l'a scosu de pe degetu, —si atunci siórecele cu anelulu in gura s'a suitu pe grengósia, si acést'a a inceputu a innotá peste mare, si aducendu-si a minte, cà cum a batjocuritu pe muierea lui Urga Murga si pe imparatulu arapiloru, a povestitu siórecelui tóte faptele sale din patu si au inceputu amendoi a se ride in hohotu de atât'a batjocura, si tocmai candu erau aprópe de tiermure, siórecele in risulu seu a scapatu anelulu din gura in mare, si s'a afundatu, si grengósi'a a vediutu pana l'a inghititu unu pesce.

Ei se superara atunci fórtè tare, si aruncau vin'a unulu pe altulu si se ténguiáu, cà nu potu face nici unu bine stepanului loru, si candu se vaietau mai tare, ved'ura pe imperatulu pesciloru langa tiermure, si se dusera la elu, si cu umilintia i spusera necasulu, si cu inchinatiuni se rogara, ca sè li ajute in asiá nenorocire.

Imperatului pesciloru i-a fost mila de ei si de locu a datu porunca aspra, ca sè se adune toti pescii din prejurulu acel'a, si li-a disu : „Cine a gasitu anelulu, de locu sè mi-lu aduca si déca nu l'a gasitu nime, de locu sè mi-lu cautati, càci altcum nu vi sta capulu unde e acuma! 4



Grengósi'a si siórecele nu mai incapoau in pele de bucuría, cà unu pesce delocu s'a aretatu si i l'a predatu, éra imperatulu pesciloru li-a datu anelulu, si gringósi'a cu siórecele, multiamindu din anima s'au indepartatu, si au ajunsu in pace cu anelulu la Urga Murga in casa.

## VI.

Socrulu lui Urga Murga s'a maniatu fôrte tare, cà a peritu fét'a sa cu tóte cele zidite de Urga Murga, si a crediutu, cà acest'a e numai unu farmecatoriu, carele i-a prepaditu fét'a, si i-a disu, cà déca in 24 de óre nu face tóte cum au fost, apoi i taia capulu.

Mai erau câteva óre pana la timpulu ca sè-si pérda capulu, si éca deodata intra siórecele in casa cu grengósi'a si striga : „Sè traiesci stapane cu sanetate!“ Si predandu anelulu rapitu, i-au povestitu tóte intemplàrile.

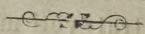
Bucuri'a lui Urga Murga a fost nespusa si li-a disu : „Vedu cà pentru cà v'am hranitu si crescutu, mi-ati resplatitu bine, cà m'ati scosu de la mórte si din rusine, si pentru càtu veti mai traí, veti mancá cu mine la o mésa!“

Urga Murga si-a pusu anelulu pe degetu, l'a intorsu de trei ori in drépt'a si a

ganditu, ca casele lui sè fia la loculu loru,  
unde au fost, si asiá s'a intemplat.

Candu s'a trezitu muierea lui cu arapulu si s'au vediutu pe ostrovulu mării fara case, morceliti si seraci, si vediura cà a peritu anelulu de pe degetulu ei, muierea de rusinea lumii s'a aruncatu in mare.

Éra Urga Murga, dupa ce-si vediù casele, podulu si fantanele in rondu bunu, si-a mai intorsu anelulu de trei ori si a cugetatu ca de locu sè-i vina muierea si arapulu si sè-ii iee de scurtu, si a ven'tu numai arapulu pentru cà muierea s'a fost aruncatu in apa, si Urga Murga a aretatu tôte socralui seu, si i-a spusu tóta intemplarea, éra acest'a a poruncitu, ca pe imperatulu arapiloru sè-lu lege de codile cailoru si sè-lu por'te prin cetate pana se va prepadí, ér lui Urga Murga i-a iertatu viéti'a, si l'a pusu mostenitoriu in imperatia, si facendu ospetiu mare, am fost si eu acolo si am vediutu si auditu tôte, càci de nu ar fi asiá, nu asi povesti. —



## A) Esemplariile.

Acésta poveste s'a culesu in mai multe esemplarie, si anume :

1. dela dlu Stefanu Ivascu Popoviciu, parochu in Goruia, com. Carasiu.

2. dela dlu Ioachimu Josanu, clericu in Sibiiu, tramisa prin dlu Ioanu Popescu, prof. de teol.

3. dela dlu Bartolomei Bude, invet. in Zernesci.

4. dela dlu G. Proca, inv. in Rasnovu, — ceste sub 3 si 4, tramise prin dlu Ioanu Metianu, protopopu.

5. dela dlu Iosifu Novacu, inv. in Oravitia-montana.

6. dela dlu Georgiu Rugaciu, castelanu la tribunalu in Oravitia, invetiat. din Il-ladia.

7. dela dlu Nic. Pepa inv. in Opatitia, com. Timisiului.

8. dela dlu Vas. Popu, preparandu in Aradu, tramisa prin dlu prof. Dr. Atanasiu Siandoru.

Éta — 8 poveste tramise, sunt numai un'a, dar astfelu s'au potutu precisá elemin-tele si clas'a ei.



## B) Diferintiele.

„*Urga Murga*,“ la *G. Proca*, Sucna Murga la *Pepa*, éra la cialalti Petru. —

La *Ivascu* e arapu, la *Josanu* e tiganu, la *Novacu* imperatulu arapiloru, la altii slug'a muierii.

Numele fetei e numai la *N. Pepa* si se chiama *Iléna Cosandiana*, ce si corespunde mitologiei vechie si nóue.

La cei mai multi in locu de grengósia si siórece e catielu si mitia, — dar la *Novacu* si *Rugaciu*, dupa ce a trecutú catielulu si miti'a peste mare la casele, unde e muieria cu arapulu, incepe siórecele rol'a sa, si anume la *Novacu* a sositu in tiér'a soboliloru, la *Rugaciu* in tiér'a hêtiloru (sióreciloru) si de aci si-au luatu ajutoriu.

Sierpele mai la toti asemene, numai la *Novacu* in locu de anelu e margea, peste carea se sufla, ca sè faca ce cugeta eroulu povestei.

La *Rugaciu* afora de anelu este si lacatu, — anelulu e numai ca sè vina trei vulturi si sè pórte pe erou unde voiesce, éra lacatululu e, ca sè faca zidurile si minunile.

La cei mai multi e, cà *Urga Murga* cu anelulu zidesce ea prin farmecu, la *Novacu*

vinu smeii, la Rugaciu, candu se întórce chei'a in lacatu, vinu uriesii, si la porunc'a eroului zidescu tóte.

Intre poruncele ce le dà imperatulul lui U. M. si adeca faptele acestuia, la *Bude* e si unu lacu cu pesci, carii vercolindu-se stropescu florile din gradina, — la Novacu in mediloculu podului se face si o monastire cu calugari de auru, carii sè cunune pe teneri, la Popu unu dealu cu viia, la Rugaciu aduce póme de arama, argintu si auru din padurile de sub pamentu.

La unii muierea nu se innéca in apa, ci vine si ea legata de codile cailoru cu dragutiulu seu.

Enaratiunea la *Proca* difera, incâtu se póte dice unu *esemplariu de sene statatoriu*, éra la Pepa, de o clasa nóua, pentru cà Iurga Murga e totu acea fiantia vechia mitologica, dar in alta calitate.

In povestile tiparite in Romania, inca nu a aparutu astfeliu de poveste.

Insemnetatea-imare, la capetulu esplotatiuniloru se vá poté pricepe.

---

## C) Filologia.

*Urga* e *Hermes Demiurgus*, *Murga* e *Mercuriu*, si sunt concepte identice, totu o dieitate. *Urga* e dela Greci, *Murga* de la Romanii vechi, si facu o duplicatiune de nume, casi: *Iléna Cosandiana*, *Iana Cosandiana*.

*Demiurgus* (*δευουργος*) se deduce din *δέω*, a zidi, edificá, la *Hom. Herodotu*, *Euripide*, si a organisá, orenduí la *Hom. Plat.*, si din *έρω* = ergo, eu lucru, facu, de aci *demiurgeo*: eu lucru, ich treibe Handwerk, *Demiurgos* celu ce face negociu publicu la *Hom. Hdt. Plat.* si maiestru, priceparatoriu, creatoriu la *Aeschyl. Sofocle*, si persón'a cea mai nalta. (*Diet. grecu de Rost.*). *Demiurgos* a fost deosebu architectu. (*Realien in Iliade et Odysee I. Friedreich p. 415.*)

Din *Demiurgos* a remasu *Urga* ce e *οργός* = lucratoriu si in compositiune *urgos* — éra *Murga* se deduce din *Mercuriu*, si de origine sunt ambele totu din o radecina.

*Mrga* in sanscrit'a a insemnatu lucire, de aci in sanscritu e *margara*, la greci *margaris*, la romani *margarita* si adi *margea*, *ca*rea are lucire, si altcum in simbolica *margelele* representa si *stelele*. (*Andeutungen eines Systems der Mythologie des Orients.*)



F. Nork p. 21). Pe monumintele vechi la Romani a fost scrisu si Mirqurios Mircurios, si numai mai tardiu Mercurius. (Preller's Röm. Myth. p. 597.) Deci intre **M** si **r** a fost e séu **i**, si adi la noi **e u**, ce se pôte aretá in multe esemple.

Murga de adi e mai aprópe de Urga, si acestu cuventu fiindu vechiu, de míi de ani, eu credu cà s'a stracuratu din antaiulu isvoru. Murga din poveste e sinonimu cu cuventulu de tóta diu'a Murgitulu de séra si de demanétia, si e identicu cu Murgila. Intre tóte povestele tiparite si cele nepublicate numai la P. Ispirescu p. 63 se afla Murgila in societate cu Médianópte, si Diorila, si acestia sunt Serila, Medila si Diorila, representa dara Murgila pe Serila, lucéferulu de séra.

Pana nu se va constată prin mai multe poveste, cà Murgila vine in societate cu Medila si Diorila, pana atunci nu-lu aflu de bine in societatea acestor'a, ci trebuie sè fia singuru eroulu de poveste.

Astfeliu Demiurgos Mercuriu e Urga Murga.

La Nic. Pepa e Sucna Murga, carele in poveste capeta fét'a de imperatu, déca va

scapá, mantuí sórele si lun'a ce au fost furate.

Hermes Socos, adeca Hermes mantuitoriu, scapatoriu e la Hom. in Iliada XX. v. 72. Socos [*Σῶχος*] e Hermes insusi (Preller. Gr. Myth. II. p. 308 din sokeo = mantuiescu, Dict. Gr. Rost. p. 498, Hermes Sokos F. Nork p. 35). Fiindu cà Sucna Murga in poveste e mantuitoriu de sóre si de luna, eu lu-aflu cà e Hermes Sokos.

In Baladele mele I. p. 1. e unu erou Riscogelu, carele la poft'a fetei face móra si fontana in verfu de munte, si opresce mure-siulu a curge. Eu in Riscogelu aflu unu Daidalos daco-romanu, unu Hermes Demiurgos.

---

## D) Mitologia.

Pentru ca sè pricepemu povestea Urga Murga, e de lipsa de a cunósce mitologi'a despre Hermes si in specie ca Demiurgu.

### 1) *Hermes in genere.*

Hermes e fiiulu lui Zeus cu Maia, o pleiada ce se identifica cu unu nuoru de plóia, si Zeus e adunatoriu de nuori. H. demanéti'a s'a nascutu, sér'a a m. rsu sè fure turm'a lui Apollo (sórele). Din'a a plecatu din léganu, a aflatu o brósca tiestósa, a prins'o sè se jóce

cu ea, si din scoica a facutu lira. (Preller Gr. Myth. I. 295.)

Hermes cu murgitulul de séra ese din peatera p. 303. si ce afla albu face negru, si ce negru face albu p. 304. Elu e poterea fenomeneloru intunecatóric pe ceriu si pamentu p. 314.

H. e dieu de mine (ocne) si de visteriele metalice de sub pamentu, pentru acést'a s. numesce Kerdoos, vistieriu, castigatoriu p. 314. Elu e man'a drépta a lui Zeus si dieiloru, implinesce poruncile lor; si in ce relatie a statu H. cu dieii, in aceea au statu heroldii, eroii, catra regi, stapanitori, si H. e heroldu, carele implinesce tóte.

A avutu unu batu, pe care s'a incovaiatu acusi unu sierpe, acusi doi, si ori ce a atinsu cu batulu acest'a a stramutatu in auru, — e de natura magica, càci cu batulu adórme pe toti, si multe le metamorfosédia, adeca stramuta in altu ceva, e batu de binecuventare, implinire, indestulare, p. 319. e simbolu luatu din viéti'a generica a sierpiloru, si se pare a insemná contopirea eterna a poteriloru sie-si contrarie, p. e. intunerecu si lumina p. 320.

H. e scutulotriloru si negutiatoriloru p. 295. e dieulu vendiării, cumperării si comerciului, si in asta calitate o punga cu bani



e simbolulu lui, ce însémna castigu si binecuvântare din imperiulu mineralu, p. 321.

## 2) *Hermes Demiurgos.*

Heroldii, eroii din mitologi'a vechia s'au impartitu in mai multe clase, si o clasa a fost: eroii de arte, de maiestria. Acést'a s'a subimpartitu in eroii *a)* de profetia (Weisagekunst) *b)* de muse (Musenkunst) *c)* de sculptura si architectura, adeca zidiri (Baukunst). Preller II. p. 472. 486. 499.

De asta data ne interesédia eroii zidari.

Intre acestia se numera Daedalos, ce însémna la Hom. lucratoriu cu maiestria, éra la Pindaru indiestratoriu. A fost maiestru la curtea regelui Minos, si Ovidiu in *Meth.* VIII. 159 dice: Daedalus ingenio fabrae celeberrimus artis, si astfelu lu-face fauru vestitu. — Elu a ziditu labirintulu pentru Minos, si locul de dantiu pentru Ariadne. A fost vestitu zidariu si in Sicilia. (Preller p. 499.)

Tat'a lui Daedalos e Palamon (pricupu de maiestria,) membru alu Erechtindiniloru, (Erechteus,) unu predicatu alu lui Poseidon = Neptunu, diculu mariloru (Preller II. 161.) Daedalus e si Demiurgu cosmicu, adeca zidariu de lume, creatoriu, si ca archi-

tectu a fost veneratu de ectele maiestriloru I. 499.

Dar Daedalos nu e altulu, decâtu pro-dicatulu lui Hermes F. Nork p. 20. H. ca architectu „Baukünstler“ a capetatu numele de demiurgu p. 8. Politehnicu'u H. Demiurgus a fost casatoritu cu Aedon (privighitória); lemnariulu politehnicu, Demiurgulu H. Nork p. 169. Pallas Athene la facerea lumii s'a stramutatu in priveghiatória si mai tardiu in rundunea (Chelidon) si H. pentru maiestri'a rundunelei in zidire s'a insuratu cu ea. (Nork p. 170.)

H. D. e facetoriu de lume casi planet'a Mercuriu. (Nork p. 319.)

Deci H. D. se tiene de croii maiestri'ei de zidire.

---

### E) Astronomí'a.

*Mercuriu* e o planeta, carea stà mai aprópe de sóre; dupa ea urmédia *Venus*, (lucéferii,) apoi pamentulu, ca planeta.

Calea planetei *Mercuriu* are mare escen-tricitate, adeca e tare ovala, lungarétia, in-tipuindu-se sórele in centru. De sóre e aprópe 8 milióne de mile, prin escen-tricitate se in-departa pana la 10 millióne de mile, si se apropia pana la 6 millióne de mile.

In mediulu noptii nu se vede, ci numai sér'a si demanéti'a in murgitu, adecã candu se amesteca diu'a cu nóptea si nóptea cu diu'a.

La nordu si sudu se vede mai pucinu, si candu e mai aprópe de pamentu, — e mai pucinu vederósa.

In conjunctiunea sa de susu e mai departe de pamentu pana la 30 milliône de mile ; in conjunctiunea de diosu e aprópe pana la 11 milliône de mile. (Dr. I. H. Mädler : „Populäre Astronomie,“ p. 132.)

Pentru cà planet'a are mare escentricitate, acusi e pe ceriulu de la resaritu, acusi pe celu dela apusu, si in mitologia s'a disu, cà acusi e in Olimpu, acusi in lumea inferna, (conjunctiunea e diosu ;) pentru acést'a e solulu dieiloru din Olimpu, si pórtã sufletele la iadu.

S'a intipuitu cu càciula diumetate négra, diumetate alba, precum cu o mana alba, alt'a négra, — alba candu planet'a se vede sér'a si demanéti'a, négra candu nóptea nu se vede. Nork p. 279. —

---

### F) Simbolic'a.

Acést'a dà desluciri mari in mitologia si in povesti.



Animalele din poveste, nu fara cauza se pomenescu si lucra; deci voiu atinge despre ele — desi câtu se pôte mai pre scurtu, totusi spre intielesulu povestei.

a) *Grengósia* (séu gergósia,) adeca gón-ga, (scarabeus, Käfer). Horap. Hieroglif. I. 10, cunósce trei soiuri de góngi, unulu inchinatu sórelui, altulu lunei, mai altulu lui Hermes = Thaut din Egiptu. Adeca góngce ambla diu'a la lumina, nóptea la luna, si in murgitu.

In Egiptu se credea, cà nu este gón-ga femenina, si pentru acést'a a fost simbolulu barbatului, si cast'a boieriloru a avutu ca semnu de distinctiune unu anelu cu gón-ga de asupra.

In câtu se referédia la natura, se dice cà góng'a si-forméza unu globu micu din gunoiu, lu-spermédia, si lu-intórce de la resaritu spre apusu si indereptu, si astfeliu imitédia miscarea universului, deórace pamentulu se intórce dela apusu spre resaritu, si celelalte stele dela resaritu spre apusu. Apoi góng'a ingrópa globulu in pamentu, si la 28 de dile, (cursulu lunei,) e embriu coptu si in a 29. dia lu-arunca in apa, (candu sórele e in conjunctiune cu lun'a,) si ese puiulu de gón-ga. Deci góng'a e simbolulu antaiei imitatiuni in

natura, a generării de senec, a timpului luminos și întunecosu. (Nork p. 179. „Symbolik und Mythologie der Natur.“ I. B. Friedreich p. 620.)

Aci în poveste *grengosi'a* e în locul bróscei tiestóse, cu carea s'a jucat H. casi copilul; amendóue încunjura lumin'a, și cându e murgitul, adeca vine *Murga*, atunci se aróta.

Brósc'a tiestósa la Persi e simbolul lui Ahriman, spiritul său; la Indi e încorporatiune, adeca intrupare a dieului *Wisânù*, ca a dieului de apă; tiestós'a întórcce ceriul și constelatiunile. Nork p. 167.

Góng'a și la forma are ceva asemenare cu tiestós'a, sémene a avé tiestu. —

b) *Siórecele*, în sanscritu se chiama *mush*; de aci latinesce *mus*, nemtiesce *Maus*, și se asemene cu întunerecul. În Egiptu a fost santitu dinei *Buto*, din'a de nópte și de luna, carea în forma de siórece a scapatu de Typhon, adeca smieu. (Herodot II. 67.) —

Cultulu în Mysia, (Mausland = tiér'a sióreciloru, hêtiloru,) a ținutu pentru Apollo Smintheus [*σμινθος* = siórece,] sióreci de oraclu, și îi-a lasatu sè-si face cuibu sub altariu. Apollo Myoktonos, adeca ucidiatoriu de sióreci, pentru că aretandu-se sórele, fugu

siórecii, si in ferbintiél'a sórelui, peru siórecii, dar candu se aréta Mercuriu, vinu siórecii, pentru cà incepe nóptea.

Siórecele pentru traiulu sub pamentu si intunerecu, si dintii stricatori, e animalulu lumii de diosu; in Grecia e simbolulu stricatiunii, si a fost santitu dinei *Demeter* = *Ceres*, casi dinei de pamentu. (Nork p. 173. Friedreich p. 428.)

Deci se vede apriatu legatur'a intre *Murga* si siórece; — càci indata ce vine murgitul, siórecele ese din gaur'a sa.

Dar si altecum, fiindu *Urga-Murga* zidariu, — gongi, sióreci si sierpi se afla mai la tóta cas'a, càci sunt animale si de casa.

c) *Sierpele* in mitulu indicu e intruparea lui *Wischnu*, ca personificatiune a elementulu umedu in trimurti, (trinitate). Nork p. 11.

*Proserpina*, la Indi *Prasarpani*, e legata cu breu de sierpe, si Zeus in tipu de sierpe o imbracisiédia. (Nork p. 14.) Dupa ce incoltiesce sementi'a in pamentu si se prosierpuesce in susu catra aeru, se nasce finti'a *Proserpina*.

*Sierpele* e atributulu dieului *Serapis*, si *Aesculap*, ca vîndecatori, (p. 6,) si alu lui *Hermes* ca inventatoriu de *litere*, ce cu cód'a



in gura ☉ e *thitha*, — p. 153, si insémna *eternitate*, timpu ne-otaritu si renascere, pentru cà insémna viéti'a si mórtea. P. 178.

Cu cumpen'a de odata se redica si constelatiunea sierpelui pe ceriu; deci si aci sierpele e in legatura cu planet'a, si H. creatoriu cosmicu. (P, 155)

Ca locuitoriu sub pamentu, unde este avuti'a, e pazitoriu de tesauru si *Hades* = Pluto, calatoresce cu caru cu sierpi. (Friedreich p. 601.)

Deci H. pe bàtiu are sierpe; sierpele e animalu de casa; — tat'a sierpelui are multe avuti'e, si imbía pe Murga cu de acestea; — puiulu de sierpe trece cu Urga Murga peste mare in tiér'a balauriloru, la tata-seu. Acest'a nu e altulu, decâtu *Posseidon* cu predicatulu *Erechteus*, (spintecatoriu, strobitoriu, inghititoriu,) dieu de mare, si *Erechteus* cu *Erichtonios* si *Kekrops*, sunt identici, carii au trupu de sierpe intregu ori diumetate. (Preller II. 136; Nork 178.)

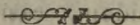
In poveste *Posseidon* cu predicatulu *Erechteus* — e tat'a balauriloru, cari sieđu in mare, si *Posseidon* ca dieu de mare se aréta si in tipu de sierpe. — Timpulu candu Urga Murga e inghititu de sierpe, e timpulu candu Mercuriu nóptea nu se vede, ér pe urma ese

mai frumosu — in diori. Ideia sinonima cu scorbura, candu manca pe *Seranu*, cu chitulu candu inghite pe *Ionas*; si imperatulu pesciloru e éra Posseidon, casi alu paseriloru Apollo. —

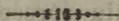
In unele povesti in loculu grengósiei e *catielulu*, si in loculu siórecelui e *miti'a*; dar candu trecu acestea in ostrovulu mării, aci iau in societatea loru pe siórece. Nu e ceva strainu nici canele; căci H. in Égipetu a fost cu capu de cane, si cerberu, canele iadului se tiene de H. — (Nork p. 165.) La romanii vechi canele e atributulu lariloru séu dieiloru de casa si Mercuriu e tat'a lariloru. (Friedreich p. 391.) Altcum si canele e animalu de casa, nópte si lumina. *Miti'a* e simbolulu luminii lunei, deórece nóptea i lucescu ochii; nóptea i vine lumin'a etc. p. 169. —

Nu fora referintia la poveste e mitulu cu Minos din Creta, care — indoindu-se, cumca Theseu ar fi fiulu lui Posseidon, a aruncatu unu anelu in mare, si Theseu s'a bagatu de l'a scosu. (Preller II. p. 288) Posseidon i-a ajutatú sè-lu scóta, asiá in poveste Posseidon = Imperatulu pesciloru, ajuta a gasi anelulu. Anelulu afora de multe altele, e simbolulu lucirii unei stele. Pana e anelulu, adeca pana lucesce planet'a Mercuriu, pana atunci se facu

zidirile, podurile etc. Cea ce precum se va vedé la capetu, e unu fenomenu, unu #deveru chiar alu naturei. —



## Esplicatiunea povestei.



### Partea I.

Bab'a a traitu din lucrulu maniloru, e lucratoriá, pentru aceea *Urga* = orgos, e lucratoriu. Din lucru s'a facutu bani, si *Urga* cumpera grengósi'a, siórecele si sierpele; se face cumperatoriu, negutiatoriu, si éta in elu delocu vedemu pe *Hermes* = Mercuriu, dieulu negutiatoriei, comerciului, H. agoraios, si din negutiatoriá are castigu, de aci H. Kerdoos, (— familia *Kerdu* in Greovatiu,) castiga anelu, auru, cu care se face si imperatu.

Cum a plecatu copilulu babei, s'a intalnitu cu aceste animale, adeca candu se aréta ser'a planet'a Mercuriu pe ceriu, si dà murgitulu, animalele aceste esu din gaurele loru, si nu numai cu timpulu de séra, ci si cu cas'a sunt in legatura, ca animale de casa, zidiri.

### Partea a II.

Sierpele a crescutu de s'a facutu balauru, si ajungendu la ap'a mare, adeca la mare,



sierpele capetà aripe si trecù ap'a in tiér'a balauriloru si aci sierpele e animalu si de apa.

Marea e, de unde se redica sórele si stelele — nu numai dupa mitologia vechia, ci si dupa povestile nóstre, si din mare esu mai multe dieitãti. Posseidon, dieulu mãriloru cu diferite predicate, face pe mai multi diei ; asiã cu predicatulu Erechtheus — e cu trupu de sierpe, pentru cã in mare sunt sierpi mari si imperatulu balauriloru e Erechtheus.

In poveste are multe avutii, pentru cã in genere balaurii pazescu visteriele, -- si are margeu'a, pentru cã in mare se dicu a fi margelele cele mai scumpe ; — are anelu, ce e figura in form'a, in care se inaltia stelele, din mare, tocma casi margeu'a, si poterea loru incepe pentru cã incepe lumin'a loru. Deci poteri, cu cari se inaltia stelele din mare, se credu a purcede dela dieulu mãriloru. —

### Partea a III.

Mam'a sierpelui inghite pe copilulu babei, pe *Urga-Murga*, adeca planet'a Mercuriu ; — aci sierpele representa marea.

E analogia cu aventur'a lui Hercules in folele pescelui la Goppe, cu a lui Ionas, in folele chitului ; pentru cã „*Κήτος*,” e *Khad* sanscriticu, domnu de ecliptica ; e analogia

cu adormirea lui Urga Murga, pana i se fura  
anelulu, adeca cu timpulu de nópte, candu nu  
se vede planet'a, si candu se aréta in diori, e  
mai frumósa decum a fost — sér'a.

Pasagiulu, cà sierpele a trecutu pe Urga  
Murga la tiermure si acest'a aci si-a probatu  
poterea anelului, se nimeresce cu ideiele, cà  
multi eroi pléca din ostrovulu mării.

Eroii de regula facu fapte bune, cari  
de imperatu se remunera, asia : Urga Murga  
capeta anelulu, ca remuneratiune, si candu  
ajunge a casa, prin poterea anelului petiesce  
pe fét'a de imperatu, adeca planet'a Mercuriu  
petiesce lun'a, cu de buna séma de la Zeus —  
Iupiter.

#### Partea a IV.

Acést'a e esinti'a, partea de frunte a  
povestei, — aci se aréta Hermes ca demiurgu  
si Mercuriu ca planeta.

Urga-Murga are rola de zidariu si de  
lemnariu, elu e architectu politehnicu, face  
case, poduri si fontani ; e *Hermes Demiurgos*.  
— La acestea trebuiá argintu si auru, si éta  
H. dieulu mineloru (ocneloru,) de visterie si  
metale ce sunt sub pamentu, si precum  
Aeschylos (Preller p. 314,) — dice, minele  
sunt darurile lui Hermes.

Candu e murgitulu de séra, incepe a zidi, si pana demanéti'a sunt gat'a; pentru că in diori planet'a Mercuriu e stea insemnata pentru pamentu, si la resarirea dioriloru sórelui incepu a se vedé orasiele si casele; de aci e zidariu; — radiele sórelui arunca poduri de argintu si auru peste ape, acestea se atribuescu lui H. si de aci elu e si zidariu cosmicu, creatoriu; căci in fiinti'a lui de fa-  
cia incepe a se redică velulu negru alu noptii si a se observá creatiunile pamentului.

Bucatarés'a dóra representa priveghiatóri'a, care se scóla de demanétia, si ea vede mai antaiu tóte, si se bucura de vederile demanetiei; pentru acést'a privighiatóri'a a fost soci'a lui Hermes.

### Partea a V. si VI.

Muierea lui Urga Murga e lun'a, carea la N. Pepa se numesce *Iléna Cosandiana*.

Candu Urga M. a adormitu de i-a furatu anelulu, e nópte, candu planet'a Mercuriu nu se vede.

Arapulu e intunereculu, carele se amorisédia de luna, si fugu la olalta; adeca atunci candu Mercuriu nu se vede, impare lun'a indepartata de elu, nu se vedu unulu pe altulu. In mitologi'a vechia *Kelaeno* = intu-



necóse, nasce pe Nykteus, (celu de nópte,) carele e Negru = arapu, (Preller I. 369 II. 30) si arapulu din poveste e Nykteus si rol'a lunei e identica cu a Antiopei, carea e luna de nópte, si sunt ideie asemenea casi in povestea *Seranu si Dioranu*, p. 23.

Fugu in ostrovulu mării, pentru că stelele esu din mare si apunu in mare, éra die-itàtile de lumina in parte mare pléca din ostrovulu séu tiermurulu mării si totu acolo re'ntorcu.

Muierea lui Urga-Murga cu arapulu, a trebuitu sè se duca in ostrovulu mării dela apusu, deóra-ce acolo apunu stelele, si sórele si nóptea totu spre apusu grabescu.

Incungiurarea loru cu ziduri, insémna total'a apunere a lunei, ce se demustra si din partea a VI. candu (muierea,) lun'a s'a aruncatu in mare. Ne-venirea indereptu a muierii, atunci candu U. M. si-a recapatatu anelulu si a potutu aduce numai pe arapu, e caus'a timpulu, candu lun'a la 29 de dile nu se mai vede câteva dile, si e numai intunereculu.

Ce se mai referédia la muiere, e că gren-gósi'a a mangit'o pe facia, si acést'a insémna petele si umbrele ce se credu in faci'a lunei.

In unele essemplarie, vine si muiera

si arapulu indereptu la U. M. si imperatulu carele dă de-ii lēga de cōdele cailoru, si ii prepadesce pe amendoi,—aceia sunt simbolulu intunecimii si a sōrelui, carele in mitologiā ambla cu cai, éra codile loru, — sunt radiiele sōrelui;—deci muierea si arapulu, adeca lun'a si intunereculu — se prepadu atunci, candu vine sōrele, adeca candu se face diua.

Despre grengósia si siórece e destulu in simbolica.

---

Din acésta poveste si tóte esplicatiunile ei vedemu, că mitologi'a vechia e basata pe natura si fenomenele ei, prin mituri fabulose si enigmatice, si intielegendu-le vedemu, că mitologi'a e basata pe adeveru si ratiune.

Mitologi'a in scóle nu s'a invetiatu dupa intielesulu ei, ci numai vorbe góle, cari adese ori si inaintea prunciloru se pareau a fi prostia, si astfelu de invetiatura mitologica se vede a fi avutu acelu scopu iesuiticu, ca sè nu se pricépa, ce se invétia, si ca totu ce e paganismu, sè fia despretiuitu.

Mitologistii din seclulu de acū au tractatu mitologi'a, aretandu adeverulu si ratiunea ei, si prin acést'a au contribuitu multu la nimicirea unoru credintie desierte.

Din cele 12 povesti, esplicate de mine pona acum, si Romanii vor vedé, cà mitologi'a vechia e sustienuta, continuatu si perfectiu-nata de noi in Dacia, — si atât'a aréta — credu din destulu, *pretiulu literariu si natiu-nalu alu povestiloru*, cari prin sustienerea numeloru eroiloru si dieitâtiloru vechie, sunt casi totu atâte dovede ponderóse, pentru *romanitatea* nóstra in Dacia; càci contrariulu ar fi numai, candu dieii si eroii din povesti ar fi din limbele slavice, ori germanice, ér nu din cele greco-romane.

Acést'a e ce me indémna, ca sè continuu esplicàrile de povesti, sperandu cà déca si nu presentulu, dar viitoriulu le vá apretiá dupa cuviintia.

Oravitia, 1 faurariu 1874.

**Dr. At. M. Marienescu.**

